

Nyhedsbrev September 2023

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Indhold

Et ord fra redaktøren

- 1 Et ord fra redaktøren*
- 2 Et ord fra bestyrelsen*
- 3 Hvad er leg for en størrelse?*
- 4 Respons på debatindlæg*
- 5 Vi er alle ramt af tiden*
- 6 Kort nyt*
- 7 Kalender*

We're all here. Sådan svarede den legendariske jazz-sanger Ella Fitzgerald, når hendes gode ven og nabo, for nyligt afdøde jazz-crooner Tony Bennett, spurgte hende til hendes (race-)politiske holdninger. *We're all here.* Jeg er her, du er her, vi er her. Før os var det andre der var her, nu er det os der er her og efter os, er det atter andre der skal skabe det samfund, som med kategorier og klassificeringer danner ramme, om de liv vi lever, de institutioner vi har, de fællesskaber vi har med, og den tillid vi har til hinanden.

We're all here er for mig at se et stærkt blik og perspektiv på, at vi står i relation til hinanden; har noget at gøre med at hinanden; at vi alle har/skal have en plads i verden, hvor vi kan opretholde livet, blive til og blive hørt. Høj som lav, tyk som tynd, i vest som i øst, i nord som i syd, i vaders som i skinny jeans. Hvis vi anerkender, at vi alle sammen er her, så skal vi alle sammen også kunne være her. Centralt for dette er forståelse af hinanden, samarbejde og solidaritet – og en skole der understøtter, styrker og er med til at udvikle dette. En skole der giver eleverne mulighed for faglig dygtiggørelse og udvikling af deres kritisk stillingtagen, personlige udtryk og handlekraft; en skole der kan modstå tendensen til, at vores institutioner og medborgere fryser fast i stive og ulige systemer; en skole der giver mulighed for at (af)prøve noget nyt og rive tæppet væk under de fastfrosne/naturaliserede mønstre og bearbejde det forhold, at det for nogle mennesker er og vil være umuligt at leve i samfundet, som det er.

Til vores netop afholdte Ledertræf pegede Vincent F. Hendricks i sit oplæg på den franske filosof, Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) og dennes tankeeksperiment, hvor to jægere skal på jagt. De kan hver især vælge at jage en hare eller en hjort, og de ved ikke, hvad den anden vælger at gøre. Haren er nem at fange, det kan man klare selv. På hjorten er der mere og bedre kød, men til gengæld kræver det samarbejde at nedlægge den, så hvis én vælger at jage hjort, mens den anden vælger hare, så går hjortejægeren sulten i seng.

At kunne og ville gå sammen om at nedlægge et større bytte er ikke givet. Evnen til, indstillingen på og rammerne for at samarbejde er oparbejdet og tilkæmpet over generationer. Det er ikke givet, at vi orienterer os mod samarbejdet, og det større netto-udbytte vi kan få

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

ved at gå og stå sammen om en opgave/udfordring. Prisen vi betaler for samarbejdet, er suverænitetsafgivelse og tillid til andre; tillid til at vi deler 'byttet'.

Siden Rousseau gjorde sig sine tanker, er samfundet blevet mere og mere differentieret. Vi har bevæget os ud af hjemmene og ind på arbejdsmarkedet, hvor vi udfører forskellige opgaver, som stiller os i et andet afhængighedsforhold til hinanden. Dét var både Ove Kaj Pedersen og Lars Geer Hammershøj omkring i deres indlæg på Ledertræffet fra forskellige perspektiver. Man kunne tilføje, at i takt med at arbejdsdelingen øges, øges også betydningen af det Emile Durkheim (1858-1917) kaldte den organiske solidaritetsform; det forhold at vi har et gensidigt behov for hinanden, fordi vi bidrager til og er del af at fællesskab, der er større end os selv og vores umiddelbart nærmeste. Følelsen af at være i samme båd bliver med andre ord stærkere, når samfundsmedlemmerne bliver mere og mere afhængige af hinanden.

Det er Durkheims enkle pointe, at vi som enkeltindivider (og samfund) har mere ud af – vi er faktisk afhængige af – at vi løser forskellige opgaver i samfundet. Dette fører til et langt stærkere sammenhold mellem samfundsmedlemmerne, et mere stabilt samfundsmønster og det er, for at blive i billedet, forudsætningen for, at vi alle kan spise hjort til aften. Det foreskriver teorien i alle fald, men noget presser og truer; individualisme (*what about me'ism* som Vincent Hendricks benævner det), en masse medier (ikke at forveksle med massemedier), arbejds- og markedsorientering af skolen og dens formål (som Ove Kaj Pedersen og Lars Geer var inde på), præstationspres, og at 'det rigtige' bliver mere og mere smalt (som Helle R. Hansen påpegede i sit oplæg på ledertræffet).

Illustrationer fra Åsskriftet 2023

Som konklusion på tværs af Ledertræffets indlæg: Vi har en opgave i at forberede børnene på, at hjortejagten, samarbejdet, er eneste vej frem – for vi har alle sammen en forpligtigelse til at passe på vores medmennesker. Et centralt element i dette er, at vi kan forstå, forklare og forholde os kritisk og reflekteret til egne og andres livsomstændigheder. *We're all here.*

Sune Jon Hansen

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Et ord fra bestyrelsen

Kære alle,

Så er skoleåret 2023/24 godt i gang, og det er vi også i bestyrelsen. 1. september afholdt vi skoleårets første bestyrelsesmøde. Her fortsatte vi arbejdet med og opmærksomheden på de fokusområder, vi præsenterede på Repræsentantskabsmødet – og de indlæg I havde.

Arbejdet med udviklingen af *lilleskolernes undervisningsplaner* er godt i gang, og sammen med Keld Skovmand har der både været afholdt møder i styregruppen og med de fire udvalg. Det er et ambitiøst arbejde, og det kommer på det helt rette tidspunkt. Dels ligger der et formåls-fokus i projektet, som forhåbentligt kan inspirere den enkelte skole såvel som os i LS' i formåls-arbejdet. Og dels er læreplaner (som undervisningsplanerne hedder i folkeskole-regi) blevet tematiseret af undervisningsministeren på årets Sorø-møde. Vi håber og tror på, at vi under og i forlængelse af dette arbejde vil have noget at byde ind med i denne tematik.

Som I også kan læse i Nicolai og Peters (forpersonskabet i LS) indlæg/respons andetsteds i denne udgave af *Lilleskolen*, så har vi taget ønsket om at kigge på formålet for *Lilleskolernes Sammenslutning* til os. Men vi har ikke travlt og det er vigtigt for os, at vi rammer den rette balance, så medlemsskolerne kan se sig selv i foreningens formål – og formålet afspejler, den forening vi har og ønsker at have.

Spørgsmålet om *god lilleskoleledelse* er også på vores dagsorden. Dét spørgsmål har også at gøre med skolens formål og en 'afstemthed' i skolens forskellige led omkring, hvorfor og hvordan vi er sammen om at lave skole. Hvor på skolen foregår dialogen om dens formål og pædagogiske spor? Hvem og hvordan sættes grænser mellem dialog- og beslutningsrum; mellem de professionelle og forældrene; mellem bestyrelse og daglig ledelse? I efteråret tager sekretariatet på en *Tour de vedtægter* rundt på medlemsskolerne, og vi har også ledelse på dagsordenen på de kommende regionsmøder.

Med afsæt i tiltag i Køge Kommune vedr. PPR-betjeningen af kommunes skoler, har vi sat os i spidsen for en fælles henvendelse fra skoleforeningerne til Kommunernes Landsforening (inden sommerferien) og sidenhen Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. I LS-regi kommer vi også til at efterspørge viden fra medlemsskolerne om den konkrete PPR-betjening

i deres kommune. Vi ved, at der er stor forskel på PPR-betjeningen i landets kommuner. Med tiltaget i Køge Kommune, hvor PPR-betjeningen rulles helt tilbage til *skrivebordet*, skabes der imidlertid potentielt præcedens for en i lovgivningen hjemlet håndtering af kommunens PPR-forpligtigelse, som vil få konsekvenser for børnene først og fremmest – og for *lilleskolernes* mulighed for at have og tage børn med støtte-behov. Vi kommer til at følge denne udvikling tæt – og i tæt samarbejde med de øvrige skoleforeninger.

Vi har også sat gang i arbejdet med at se på, hvordan vi sikrer og styrker foreningens pædagogiske ben. Det vi beskriver, som at gå med pædagogikken i forgrunden. Hvordan bruger vi vores ressourcer, så vi kan vedblive at stille kritiske spørgsmål til tidens pædagogiske og skolepolitiske tendenser og tiltag; så vi kvalificeret kan understøtte og udfordre skolerne på deres hvorfor og hvordan; så vi kan spørge: hvad vil det her betyde for børnene, undervisningen, skolen – og samfundet?

På den *udenrigspolitiske scene* har vi siden sidst deltaget i en række møder med de andre skoleforeninger. Fokus har i særdeleshed været på Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, dens mandat til at træffe de beslutninger den gør, dens konkrete tilsyn, tilsynsberetning og -strategi og hvordan vi til størst gavn for sektoren – den frie såvel som den samlede grundskolesektor – kan bringe vores kritik og perspektiver til torvs.

Endeligt og afslutningsvist har vi med tilfredshed noteret os, at taksterne i det fremsatte Finanslovsforslag fastholdes og dermed de facto øges, så driftstilskuddet pr. årselev går fra 55.176 kr. i 2023 til 59.605 kr. i det fremlagte forslag for 2024 i løbende priser. Dette betyder, at der er tilført ekstra økonomiske ressourcer til skolerne i 2024 sammenholdt med 2023. Nettoforøgelsen af økonomiske ressourcer på den enkelte skole udgøres af differencen mellem den opregnede udvikling og forøgelsen af takster, der under ét vokser med ca. 8% i løbende priser. Differencen er altså godt 3,6%-points i det, man kan kalde faste priser - en nettoforøgelse af udgiftsrammen.

Vi følger naturligvis forhandlingerne tæt og orienterer jer straks der er nyt/endeligt at berette.

Mange hilsner,
Bestyrelsen i Lilleskolernes Sammenslutning.

LILLESKOLERNE

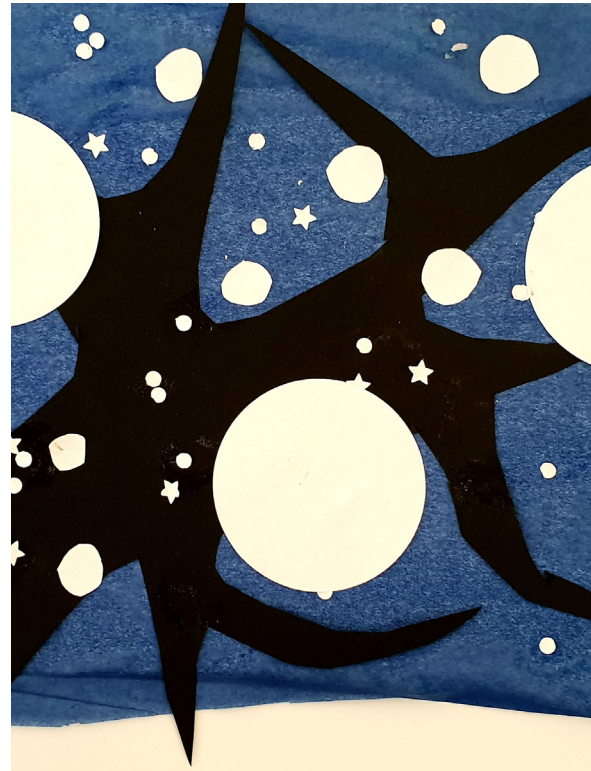
Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Hvad er leg for en størrelse – og hvad har den med skolen at gøre?

I *Lilleskolernes Sammenslutnings* årsskrift 2023 opfordrede tidligere skoleleder Bent Laub til, at vi ikke må glemme legen. Men hvad er leg egentlig? Ét svar er, at når man leger, gør man sig til en anden end sig selv. Leg kan beskrives som en form for selvfordobling. Når man leger, med sig selv eller andre, forestiller man sig, at man er en anden end sig selv. Man konstruerer fremmede verdener, som legen kan udspille sig i. Den afgørende forudsætning er, at legen er fri. Den har ikke andre formål end sig selv, og det er barnet, der skaber og omforhandler reglerne. Dette var nogle af de pointer som Lars Geer Hammershøj var inde på ved årets Ledertræf i sine beskrivelser af leg.

Når børn leger med andre børn, udvikler de fiktive universer og tildeler hinanden roller. Engang legede vi cowboy'dere og indianere. I dag hedder universerne og rollerne noget andet og hentes andre steder fra. Pointen er imidlertid den samme: legen er sit eget formål og legeuniverserne skal være åbne og ikke begrænsende. I sit værk fra 1938 karakteriserede den hollandske historiker Johan Huizingas homo ludens: det legende menneske. I dette påpeger han, ligesom Hammershøj, at mennesker altid har leget, og legen altid har rummet et frigørende og overskridende element. I øvrigt har vi leget i alle aldre – det er først sent i historien, at leg er blevet en børne- og ungeaktivitet. Når man leger, gør man sig som nævnt til en anden, eller vi gør os til noget andet. Vi skaber en anden virkelighed. Men denne anden virkelighed er ikke adskilt fra 'vores' virkelighed, men spiller sammen med den. Legen repræsenterer en alternativ verden, som hele tiden er i dialog med den verden, de legende kender. Legen fortæller barnet og den unge, at man ikke er sig selv, men man kunne være en anden, og at den verden, barnet lever i, også kunne være anderledes.

I denne fortolkning rummer leg også et normkritisk element fordi den fortæller, at verden kan være anderledes. Når børn leger, kan de forestille sig en verden, hvor børn ikke skal gå i seng klokken 20.00, og hvor voksne ikke altid bestemmer.

Illustrationer fra Årsskriftet 2023

Legen kan imidlertid også let erobres af andre logikker og rationaler; kommercielle interesser der vil opnå noget med legen – omsætning. Et arbejds-etos, som i modsætning til et lege-etos, bærer sit formål uden for sig selv; hvor legen ikke er et mål, men et middel; hvor legen instrumentaliseres og rammesættes med arbejde og omsætning for øje. Som Lars Geer Hammershøj påpegede, så ophørte vi med at udsmykke vores redskaber og værktøjer, da vi blev arbejdere.

Legen kan vise os, at verden kan godt være anderledes. Forudsætningen er imidlertid, at legebetingelserne er gode; at der tages pædagogisk stilling til 'legen og legens plads på vores skole'. For alt er vel ikke leg – og leg er vel ikke alt?

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Respons på debatindlæg

Kære alle.

I seneste udgave af "Lilleskolen", kunne I læse et debatindlæg fra Morten May, skoleleder på Byens Skole i Valby. Vi vil her give en respons og indblik i vores refleksioner over nogle af de emner Morten bringer til torvs.

I modsætning til de fleste andre skoleforeninger, er ingen i vores bestyrelse frikøbt fra deres daglige arbejde til at udføre hvervet som bestyrelsesmedlem. Der gives dog et mindre honorar til nogle medlemmer, som en symbolsk kompensation for den tid som bruges på ekstra møder i og omkring bestyrelsesopgaverne. Rammen er således ikke til, at vi kan løse en masse driftsarbejde i organisationen, eller promovere os selvstændigt, som medlemmer der "ejer" de projekter, som sammenslutningen sætter i søen. Vi bruger vores dygtige medarbejdere til at løse opgaverne, og til at stå i spidsen for dem. Det betyder imidlertid ikke at foreningens projekter er Sunes, som Morten påpeger i sit indlæg. I vores sekretariatsleder, Sune, har vi en person, som i tæt samarbejde med alle i bestyrelsen formår at sætte bestyrelsens, sekretariatets og organisationens samlede arbejde på en stærk fælles-dagsorden. Der er både ejerskab i bestyrelsen (i ledelsen), og der er ejerskab for projekterne i den professionelle organisation.

Vores valg har været at bruge lilleskolernes midler på et professionelt sekretariat og ikke på en professionel politisk organisation.

Når vi skal svare på, hvor vi i bestyrelsen har vores mandat fra, er svaret det samme, som vi gav på repræsentantskabet: Det har vi fra hinanden. Vi har det fra at tale og diskutere med hinanden. Vi har det fra samtaler og oplevelser med jer; Lilleskole-folket. Bestyrelsen taler med kollegaer, forældre og børn både på egne og på andre lilleskoler.

Sune, Lars og Niels, vores ansatte på sekretariatet, taler med ledere, ansatte, børn og forældre på mange lilleskoler. Alle indtryk, erfaringer og tolkninger deles og æltes på Sammenslutningens forskellige arrangementer, men selvsagt også på bestyrelsesmøder, på bestyrelsesudvalgsmøderne og på bestyrelses-temadage. Vi ser det ikke som en udfordring for

magtkritikken, at bestyrelsen henter/søger/underbygger sit mandat ved dialog med og kontakt til foreningens medlemmer, hvilket vi kan få indtryk af, at Morten mener.

Vi har desuden valgt IKKE at have et omnipotent politisk fyrtårn (forperson), som brænder igennem stort og småt. Vi har valgt en organisering, som vi mener afspejler de fleste lilleskoler i Danmark, nemlig en struktur/ledelse hvor opgaver og ansvar deles, hvor der er let adgang til bestyrelser, ledelser, ansatte... hinanden.

Vi er en skoleform, som insisterer på at være lyttende og omstillingsparate. Det er vigtigt for os, at et formål for Lilleskolernes Sammenslutning doseres passende hertil. Efter fokus på konsolidering af vores nye forening, og sekretariat, har vi, som nævnt på repræsentantskabsmødet, indledt arbejdet med at lave en opdateret formålsbeskrivelse for Lilleskolernes Sammenslutning - og det kan der komme noget rigtig godt ud af. Der kan også komme noget rigtig skidt ud af det. Så vi har ikke travlt.

Målet med formålet må være at skabe en ramme for foreningen og dens arbejde, men det må ikke binde mere end skolerne har lyst til. Noget skal være fast, men altid til at spørge til. Måske er tiden til at holde fast. Måske er tiden til at give slip. Det er en del af det, vi mener, når vi siger, at alt skal kunne underkastes en hensynsløs kritik.

Denne dna (eller akilleshæl om man vil) ligger dybt forankret i de danske lilleskoler - personificeret ved stolte engagerede og meget selvstændige voksne, som heldigvis stadig er karakteristika ved dem, der betræder de danske lilleskoler. Om det kan være et magtkritisk problem? Det kan det sikkert, men det behøver ikke at være det.

Til sidst vil vi understrege, at den demokratiske sikring og demokratiske tildeling af mandat til vores arbejde, varetages på repræsentantskabet, hvor der vælges medlemmer til bestyrelsen.

Nicolai Lange, Forperson
Peter Leth Andresen, Næstforperson
Lilleskolernes Sammenslutnings Bestyrelse

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Vi er alle ramt af tiden

Nu skal man altid forholde sig til diverse undersøgelser med en vis kritisk distance, men den seneste *Skolebørnsundersøgelse 2022* fra Statens Institut for Folkesundhed vækker dog bekymring: mere end halvdelen af alle piger i 9. klasse er kede af det, i dårligt humør, nervøse, har hovedpine og svært ved at falde i søvn. Aldrig har så mange skolepiger sagt, at de er utilfredse med deres liv.

Undersøgelsen viser, at den mentale mistrivsel blandt de ældste skolebørn, særligt pigerne, har taget fart de seneste 10-15 år. F.eks. var 26 procent af pigerne i 9. klasse i 2010 kede af det 'næsten hver uge eller hyppigere', mens den nye undersøgelse viser, at det nu er 53 procent. Der er mange spørgsmål at stille til begrebet trivsel/mistrivsel. Fra at være et stort set ukendt begreb er ordet mistrivsel eksploderet i den offentlige samtale.

Ifølge Infomedia optrådte det blot to gange i alle danske medier i 1992 og i 2022 hele 12.301 gange. Selv om væksten skal ses relativt til, at den samlede artikelvolumen er forøget, er det alligevel bemærkelsesværdigt. Også i 1992 var der bekymrede avisartikler om unges dårlige mentale sundhed og stresssymptomer (halvdelen af gymnasieeleverne havde for eksempel stress dengang), men forskellen er, at det i dag netop er gjort til en "mistrivselsskrise", hvilket i øvrigt er et ord, der først optrådte så sent som i 2019.

Går man imidlertid med præmisset, at danske unge socialt og mentalt set har fået det dårlige, og det gør Helle Rabøl Hansen, så er der noget at tage fat på – også og ikke mindst i skolesammenhænge. Ja, der er meget politik i trivselsbegrebet og det på en måde, der fastholder fokus på individet; på den enkelte og dennes forældre. Men det er ifølge Helle Rabøl alt for simplificeret og i direkte modstrid med hendes og mange andres forskning. Vi må gå socio-historisk til værks og konstatere, med alt hvad det implicerer, at vi er ramt af tiden. AT VI ALLE ER RAMT AF TIDEN, og vi har en historisk skævhed i børnesyn - mellem skole og hjem og samfund. Vi gør samfundsproblemer til bebrejdelser af familien: hvorfor, spurgte Helle Rabøl på årets ledertræf, er det forældrene der skal bære det åg, at vi sover for lidt i samfundet generelt?

Et blik på, at de unge er ramt af tiden, giver mulighed for mere solidaritet; et mere solidarisk blik på de unge. Og samtidig også et modsvar til de herskende diskurser om børn og unge, der ikke kan finde ud af noget (og forældrene som de der er årsag til problemerne). Det er jo netop her at lilleskolerne, påpegede Helle Rabøl, har sit reformpædagogiske grundlag, sin relevans og fremtid. En skole der har blik for og på børn og unge som kapable, og som nogle skolen udvikler sig sammen med

Vibeke Jenny Koushede, professor og institutleder på psykologi på Københavns Universitet, udtalte ifm. udgivelsen af undersøgelsen, at der er både individuelle, sociale og strukturelle faktorer, der kan forklare den stigende mistrivsel.

Til Politiken udtalte hun: *Livsomstændighederne er forskellige fra ung til ung, men vi ved, hvad der skaber trivsel og fremmer mental sundhed: Følelsen af nogen og noget at stå op til. At man er god nok. Hører til fællesskabet. Kan bidrage til noget, der rækker ud over en selv. Derfor kan fokus på, om den enkelte er hurtig, dygtig, smuk eller populær nok også være med til at presse børn og unge (...) Mange unge har en oplevelse af, at de konstant skal skynde sig og alligevel har svært ved at nå frem. Vi har gjort pauser og eftertænsksomhed, omveje og omvalg til noget forkert og uønsket i ungdomslivet.*

Illustrationer fra Åsskriftet 2023

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Dette var også en pointe hos Helle Rabøl, som så det som en helt central skoleopgave at skabe tilhørsforhold- og ro i en kompleks verden: undervisningen som noget der samler i en diffus verden.

Årsagerne til mistrovisel er mildest talt komplicerede, og der er ikke et svar eller bare to svar på de udfordringer vi – og unge – står overfor, men der er samtaler og drøftelser, der skal tages, om hvor og hvordan vi lægger snittet ift. hvad der er skolens ansvar og opgave. Hvordan kan skolen sætte sine grænser og være tydelige omkring sit indhold og sin (ind-)retning, så børne og ungdomslivet i skolen ikke gøres til en slags olympiade, hvor eleverne hele tiden skal være

hurtigere, højere og stærkere? Helle Rabøl argumenterede på Ledertræffet for et skoletrivselsbegreb, hvor skolen er et kraftcenter med en indretning og et indhold, der giver mulighed for:

- At være i psykisk og fysisk velvære
- At få adgang til at virke
- At være socialt vellidt

I kan i dette link læse en fin artikel bragt i Asteriks, skrevet af ungdoms- og trivselsforsker Jens Christian Nielsen – om trivsel og fællesskaberne blandt børn og unge.

Om tests i skolen

Vi har i Lilleskolernes Sammenslutning og i skole- og uddannelsesdebatten talt meget om tests; om dokumentationen af børn og unges læring og udvikling. Mens der fra politisk hold har været et stort ønske om, at der testes mere i skolen, har der fra pædagogikfagligt hold været en udtalt skepsis og kritik af dette; af testenes udformning og udsagnskraft, testenes indvirkning på eleverne og lærerne og den færdighedsfokusering og læringgørelse af skolen, som testene er udtryk for.

Den paradoksale logik, der igennem årtier har legitimeret flere og flere test i skole, bygger på en ideologisk forestilling om, at de kan bruges til at udjævne forskelle ved at få de 'bagester' med. Det er der imidlertid ingen empirisk evidens for.

Test producerer forskelle og får det som Karsten Mellon og Dion Russelbæk Hansen i en artikel i Skolemonitor (11. september, 2023) omtaler som en 'normaliseringsfunktion'. Det vil sige, at det normale (som er en fiktion) bestemmes via det gennemsnitlige. På hver side af gennemsnittet får vi så tabere og vindere; kategorier som direkte og indirekte bruges til at bedømme og sammenligne med; og ikke mindst også bliver en prisme at se sig selv igennem. Det fremgår senest af TV2's dokumentar-serie *Presset ungdom*, hvor der beret-

tes om, hvordan en række danske børn og unge oplever at ligge under for skolens testtyranni og præstationspres.

Det kunne være både interessant og relevant at spørge, hvorvidt og hvornår det er klogt at teste? Hvad kan egentlig testes? Hvilke interesser tjener det at der testes? Og hvad kan de utilsigtede konsekvenser være af at teste og ligeså at lade være?

Ser vi tilbage på de seneste årtiers udvikling i tests af børn og unge i skolen, så peger meget på, at der altid sker noget mere, noget utilsigtet, som rækker udover, det man ville opnå med testene. Man kan fx, måske lettere retorisk, spørge om elevernes fokus på dem selv og deres indre – som på paradoksalt vis altid skal yderliggøres for at kunne bedømmes, måles og vejes – bidrager til at åbne eller lukke verden for dem? Er det med til at skabe et 'usundt' fokus på ens kapaciteter, følelser og trivsel; på (selv)optimering, på produktivitet og på at skulle bidrage til vækst – og selv 'vækste'?

Hvor står vi som *lilleskoler* i dette? Hvordan forholder vi os til og sætter rammer for dokumentation/tests/vurderinger af elevernes læring og udvikling? Det ligger der nogle gode og vigtige drøftelser i.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Kort nyt

Ændring af folkeskoleloven

En ændring i folkeskoleloven har givet myndighederne en ny måde at vurdere folkeskolernes kvalitet på. Ændringen pålægger børne- og undervisningsministeren årligt at trække en såkaldt udviklingsliste over folkeskoler, der 'har behov for styrket opmærksomhed på deres udvikling for at undgå vedvarende dårlig kvalitet', som der står i folkeskolelovens paragraf 57, stk. 2.

Vurderingen laves af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet ud fra forskellige parametre.

Blandt andet kigger styrelsen på, om eleverne har under 6,5 i karaktergennemsnit, eller 50 procent af eleverne har over 10 procent fravær inden for det seneste skoleår. Kritikken er imidlertid haglet ned over vurderingen og dens kriterier. Først og fremmest er det slet ikke retvisende alene at kigge på det seneste skoleår, og af både skoleforskere og Danmarks lærerforening kritiseres de nye udviklingslister for hverken at have blik for og forståelse af *udvikling* og for at være en bagudskuende måde at lave god skoleudvikling og god skoleevaluering på.

Social skævhed og huspriser/karakterer:

En ny analyse udarbejdet af Rockwool Fonden viser, at forældre i gennemsnit er villige til at betale omkring 150.000 kroner ekstra for en ejerbolig, hvis det sikrer, at deres børn kan gå på en af de folkeskoler i landet med det bedste karaktergennemsnit. Forældrenes villighed til at betale mere for ejerboliger stiger, jo højere karaktergennemsnit skolerne har. Analysen er baseret på registerdata, der kombinerer elever i niende klasse med information om deres eksamens karakterer, skole, familie, forældrenes uddannelse, indkomst og formue samt bopæl.

<https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/foraeldre-betaler-dyrt-for-de-bedste-folkeskoler/>

Forlængelse af Velfærdsaftalen

Regeringen lægger op til at forlænge forsøgene med velfærdsaftaler med fire kommuner på henholdsvis dagtilbuds- og folkeskoleområdet. Mens Helsingør og Rebild Kommuner har været friset på dagtilbudsområdet, har Esbjerg og Holbæk Kommuner været det på folkeskoleområdet siden 2021. Alle fire kommuner er friset fra statslige og kommunale regler frem til udgangen af september 2024.

Forsøgene har iflg. En midtvejsevaluering medført stort engagement og mange nye lokale aktiviteter. Nu ønsker regeringen at forlænge forsøgene frem til 31. juli 2025 for at afvente resultaterne i slutevalueringen, som forventes at foreligge i slutningen af 2024.

En forlængelse af velfærdsaftalekommunerne vil kræve en lovændring og dermed politisk opbakning i Folketinget. Regeringen vil søge opbakning til initiativet i aftalekredsene bag velfærdsaftalerne.

De oprindelige aftaler om velfærdsaftaler på hhv. dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet blev indgået i 2020 af den daværende regering (Socialdemokratiet) sammen med en række af Folketingets partier (Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance og Alternativet) og fire af landets kommuner.

For os i de frie grundskoler er forsøget, og ikke mindst de tilhørende diskussioner og eventuelle tiltag, interessante at følge, for hvor fri kan folkeskolen blive og være – og samtidig være folkets. Sker der under denne proces nogle forskydninger i forståelserne af, hvad en skole er og skal være for en størrelse; hvordan lærernes og den enkelte skoles autonomi/selvstændighed til at indrette sig og gennemføre en skolegang kan udfolde sig, mv.?

<https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2023/sep/230914-regeringen-vil-forlaenge-velfaerdsaftalerne-paa-dagtilbuds-og-folkeskoleområdet>

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Kort nyt

Ministeren i samråd

Børne- og Undervisningsminister Mattias Tesfaye (S) er blevet indkaldt til et samråd, hvor han skal redegøre for regeringens besparelser på skole og uddannelsesområdet i finansudspillet.

Det er SF'erne Jacob Mark og Astrid Carøe, der ønsker at stille spørgsmål til Tesfaye og uddannelses- og forskningsminister Christina Egelund (M).

SF'erne spørger: "Vil ministrene redegøre for besparelserne på skole- og uddannelsesområdet i det fremsatte forslag til finanslov for 2024 og samtidig oplyse, om den manglende prioritering af området er et udtryk for regeringens ambitioner på skole- og uddannelsesområdet?"

Og fortsætter: "Vil ministrene herunder konkret redegøre for besparelserne på blandt andet Centre for Undervisningsmidler (CFU), den forberedende grunduddannelse (FGU) og tilskud til gymnasier i yderområderne?"

Af Folketingets kalender fremgår det, at samrådet skal finde sted på udvalgmødet i Børne- og Undervisningsudvalget 12. oktober klokken 10.30.

I sit finanslovsudspil har regeringen blandt andet foreslået at spare knap 42 millioner kroner på Center for Undervisningsmidler, hvilket svarer til omkring en femtedel af den årlige bevilling. Sådanne besparelser har historisk givet anledning til, at der politisk også spørges til andres steder i sektoren, hvor der ikke er besparelser. F.eks. i den frie grundskolesektor, hvor statstilskuddet fastholdes.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Kalender 2023/24

Intrømøde for nye medarbejdere 2023

Hvad er lilleskolerne for størrelser? Hvad er deres historiske ophav, hvilke pædagogiske rødder står de på, hvordan adskiller lilleskolerne sig fra andre skoleformer – og hvad giver det af muligheder/udfordringer for pædagog- og lærerarbejdet. Spørgsmål som disse tager vi op og går i dybden med ved intrømøderne for nye medarbejdere.

*Tid: 3. oktober (Sjælland) og
5. oktober (Jylland) kl. 17.00-21.00*

Netværksdøgn for lilleskolernes administrative personale 2023

Faglig ajourføring, opdatering og sparring er nøgleordene for netværksdøgnet for det administrative personale på landets lilleskole. Netværksdøgnet byder på oplæg, erfaringsudveksling, diskussioner og tid til at vende stort som småt.

*Tid: 2.-3. oktober
For: Administrativt personale*

Lilleskolernes Parlament 2023

Ved Parlamentet stiller udskolingselever fra hele landet skarpt på demokrati, skole og samfund og mødes til erfaringsudveksling, netværk og diskussioner på baggrund af skiftende temaer.

*Tid: 5.-6. oktober 2023
For: 7.-10. klasselever*

Lederiet 2023

Til Lederiet tager vi fat på, hvordan vi som lilleskoler kan forholde os aktivt til aktuelle skole- og uddannelsesproblematikker; hvad består de i og af, og hvad er de ledelsesmæssige og skolemæssige implikationer – for os som skoleform og for dig og din skole. Møderne har oplæg udefra, cases indefra og god plads til erfaringsudveksling.

*Tid: To dagsmøder den 26. oktober
og den 28. november
For: Ledere, lærere og pædagogisk personale*

Regionsmøder 2023

Regionsmøderne byder på oplæg vekslende med drøftelser i plenum og i mindre grupper. Undervejs vil deltagerens viden, erfaringer og ideer blive bragt i spil, så alle får redskaber og forslag med hjem til det videre bestyrelsesarbejde.

*Tid: Den 7. november (Jylland)
og den 9. november (Sjælland) kl. 17.00-21.00
For: Bestyrelsesmedlemmer og ledere*

Specialpædagogisk træf 2023

På Specialpædagogisk træf tager vi fat på og går i dybden med et tema, der relaterer sig til skolens (special)pædagogiske arbejde; hvilke forståelser knytter temaet an til, hvad er baggrunden for det, hvor-dan afspejles det i vores praksis, hvad er og/eller har vi været blinde for – og helt afgørende: hvordan kan vi blive skarpere på og (videre-)udvikle en god praksis, der tager afsæt i faldgruber og centrale opmærksomhedspunkter, som temaet giver anledning til?

*Tid: 22.-23. november
For: Ledere, lærere, pædagoger, m.fl.*

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
29. September 2023

Kalender 2023/24

Lederinternat 2024

Et døgn for lederne, hvor vi gennem oplæg, diskussioner og workshops arbejder os ind på og ind i forskellige aspekter, der virker ind på det ledelsesmæssige arbejde: Hvor er snitfladerne mellem autoritet og autonomi, mellem styring og selvstyring, mellem ret og uret, frihed og rettighed, etc. Hvordan afspejles det i den daglige praksis, og er det klart for skolens aktører og interessenter? Hvad er dine muligheder og din rolle som leder i og af en institution, der har med børn (og voksne) at gøre?

Tid: 12.-13. marts, 2024

For: Ledere

Repræsentantskab og Lilleskoletræf 2024

Lilleskolernes årlige repræsentantskab med efterfølgende Lilleskoletræf, hvor vi mødes om oplæg, diskussioner og drøftelserne af lilleskolernes aktualitet og relevans – helt tæt på og i helikopterperspektiv. Vi mødes også om god mad, musik og dans.

Tid: 19.-20. april, 2024

Sted: TBA

Foruden disse arrangementer og møder afholder vi også faste zoom-møder for ledere, administrativt personale og bestyrelser. Dertil kommer netværksarrangementer, som netværksdøgn for administrativt personale, Lilleskoledøgn for lilleskolerne i 'Den jyske mafia', fællespædagogiske dage, SFO-netværks-dag, Lilleskolernes Musik- og Teaterfestival, m.fl.